

Datum: 2026-04-15
Strategiska planeringsavdelningen

PM lokalisering av brygga vid Österskär för allmän sjötrafik – Beskrivning av försättsättningar, möjligheter och utmaningar

Kommunfullmäktige gav i bland annat budget 2022 i uppdrag att utreda lokalisering av en ny trafikbrygga för allmän sjötrafik på fastlandet. Detta uppdrag PM beskriver förutsättningarna för att få till en bättre koppling till fastlandet/Åkersberga med ett nytt bryggläge vid Lindholmsviken eller Österskärs havsbad som kan trafikeras med Vaxholmsbolagets båtar/SL-båtar (allmän sjötrafik). Det för att underlätta för att komma ut i Skärgården och för de boende i skärgården att nå service privat och offentlig i Åkersberga. Det kan i sin tur kan komma att stärka hela kommunens näringsliv och fler arbetstillfällen i kommunen.

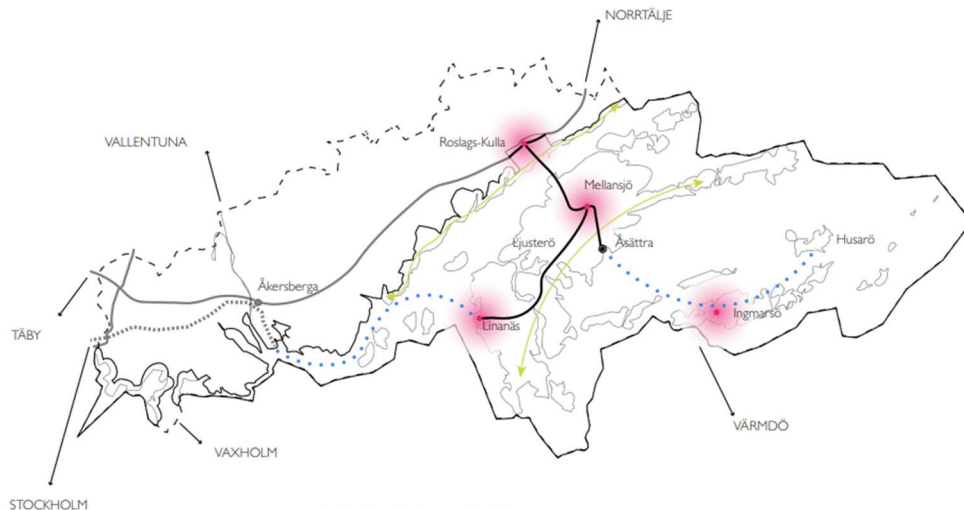
Detta PM hanterar enbart frågeställningen om brygga i Österskär på en övergripande nivå och syftar till att föreslå ett vidare arbete, samt vara underlag för uppstart av dialoger.

Bakgrund

Att ta sig från olika delar av skärgården till Åkersberga med båt eller tvärtom är svårt då det inte finns någon direktförbindelse med båt till Åkersberga tätort. Att tillskapa en sådan förbindelse skulle underlätta för de som bor i skärgården att nå offentlig och privat service i Åkersberga utan att använda privat båt och/eller bil. Det skulle också möjliggöra för fler boende på fastlandet att enklare kunna nå besöksmål i skärgården. Näringslivet både på fastlandet och i skärgården skulle gynnas, besöksnäringen gynnas och på sikt kan viss avlastning på vägnätet när ”vattenvägen” nyttjades bättre.

Kommunen har inte ensam rådighet över frågorna. Kommunen är väghållare och markägare i väldigt begränsad omfattning.

Trafikeringen med båt och buss ansvarar Region Stockholm för via Trafikförvaltningen och Vaxholmsbolaget. I detta PM kallat allmän sjötrafik som syftar på att det är sjötrafik som är upphandlad och öppen för allmänheten (kollektivtrafik).

Utvecklingsstrategikarta från översiktsplanens tematiska tillägg för kust och skärgård antagen av kommunfullmäktige 2022. Sidan 19.

Förutsättningar

Strategisk planering

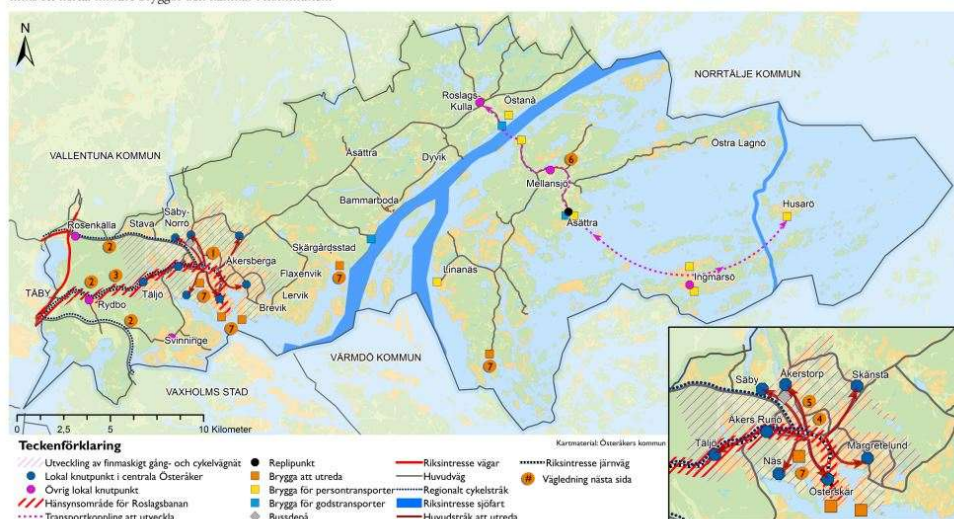
Sedan många år har i olika sammanhang bryggglägen på fastlandet för närmare anslutning till Åkersberga pekats ut som viktiga att utreda vidare. Dock har inte ett enskilt läge kommit att utredas närmare i detalj. I Översiktsplan 2040 (2018), under ”Transport” beskrivs bryggor att utreda på fastlandet nära Åkersberga stad samt i Österskär, samt förslag att trafikplaneringen för skärgårdstrafiken med utgångspunkt i replipunkten Åsättra, samt möjlighet till ny färjelinje mellan fastlandet och Ljusterö utreds.

Det tematiska tillägget till översiktsplanen gällande kust och skärgård som antogs 20 juni 2022 pekar därefter ut ett transportsamband mellan Linanäs på Ljusterö och Lindholmsviken/Österskär som är Roslagsbanans slutstation.

Även inom samarbetet i Stockholm nordost (STONO) verkar Österåker tillsammans med fem andra kommuner för sjötrafikfrågorna och har bland annat lyft utmaningen med regionens nuvarande riktlinjer för bryggor. Ett arbete för en mer gemensam och tydlig riktning för sjötrafiken bedöms önskvärd. Trafikförvaltningen har genomfört sjötrafikutredning 2020 men än saknas gemensam inriktning för sjötrafikens utveckling inom Österåkers kommun.

Utvecklingskarta transport

Utvecklingskartan för transport visar översiktsplanens förslag på övergripande utveckling av Österåkers transportsystem till år 2040. Utöver de bryggor som visas på kartan finns ett flertal mindre bryggor och hamnar i kommunen.

Utvecklingskarta transport utdrag ur översiktsplan 2040 (2018) sidan 64. Österskärs havsbad är utpekad som brygga att utreda.

Trafikförvaltningen

Trafikförvaltningen har i Region Stockholms riktlinjer för trafikbryggor (RiBrygga) krav på 4,5 meters vattendjup för att kunna trafikera med Vaxholmsbolagets båtar eller liknande. Bärplansbåtar kan kräva mindre vattendjup, men de är i dagsläget inte en del av Regionens tonnage.

Trafikförvaltningen har 2024 tagit fram en utredning om framtidens tonnage.

Båttrafiken med Vaxholmsbolagets båtar i kommunen är i dag begränsad och de linjer som idag har flest turer har nio avgångar per dygn. På vilket sätt bryggan kan komma att bli en del av skärgårdstrafiken kräver närmare utredning. Trafikförvaltningen har meddelat att de ser svårigheter och otydlig potential med att trafikera bryggan då det skulle innebära 30 minuters förlängd restid på exempelvis linje 9 Stockholm-Vaxholm-Lervik-Saxaröarna-Ljusterö. Trafikförvaltningen har rekommenderat kommunen att försöka gå vidare med någon form av pilot eller test tillsammans med något rederi, det vill säga inte inom Vaxholmsbolagets regi.

Fler förutsättningar beskrivs nedan för respektive lokaliseringsalternativ.

Lokaliseringsalternativ

Denna PM fokuserar på två olika lokaliseringsalternativ som har olika förutsättningar. Dessa två lokaliseringar är Österskärs havsbad och Lindholmsviken.

Lokaliseringar som har utretts i detta PM är Lindholmsviken och Österskärs havsbad.

Österskärs havsbad

Föreslagen lokalisering ligger direkt väster om Österskärs havsbad. Området har idag en kaj och bygga som används av bland annat sjöräddningssällskapet. De har önskemål om att deras verksamhet ska omlokaliseras Margretelunds vattenverk. Kommunen är inte väghållare i området samt äger inte bryggan och kajen och vattenområdet. Kajen ligger cirka 800 meter (cirka 10 min gångavstånd) från Roslagsbanans slutstation Österskär. Vägarna i området är smala och gång och cykel sker i blandtrafik med motortrafik, eller utmed smal trottoar på vissa platser mellan Roslagsbanan och Österskärs havsbad. Det finns dock stöd i detaljplan för att bredda Österskärsvägen, och skulle kunna utredas vidare vid behov men är inte studerat i detta PM. En sådan eventuell breddning ska ske i dialog med Österskärs villaägarföreningen som är markägare till vägområdet och Österskärs vägförening som är förvaltare.

Från och med december 2025 (Tidtabell för 2026 kallad T26) finns förslag på att servicelinjen (SL linje 968) kan komma bli dynamisk trafik (anropsstyrd beställning 1 timme innan) med möjlighet till på och avstigning vid Österskärs havsbad. Införandet har blivit framflyttat på grund av system för beställning av resorna. Mikromobilitet i olika former kan också vara en del att lösa en bättre koppling.

Kajen och bryggan kan komma behöva renoveras eller bytas ut för att uppfylla

Trafikförvaltningens krav och det är oklart i detta skede vad vattendjupet är vid kajen. Det kan behövas anläggas en längre brygga för att säkerställa vattendjupet.

Det behöver också studeras om antalet parkeringsplatser för bil och cykel i området är tillräckligt och om regleringen av dessa är ändamålsenligt när det finns båttrafik på platsen. Idag finns 20 parkeringsplatser för bil vid bryggan och 42 parkeringsplatser för bil (totalt 62 parkeringsplats för bil) samt 48 parkeringsplatser för cykel med tak.

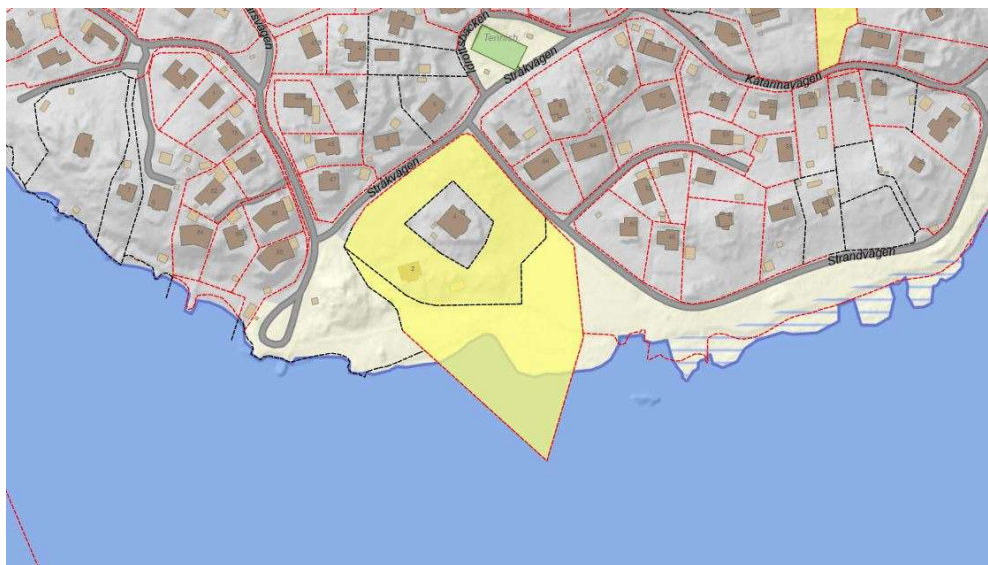

Bild över platsen vid Österskärs havsbad. Källa Google Maps.

Fördelar med Österskärs havsbad:

- Området är detaljplanerat som hamn.
- Stöd i detaljplan (byggrätt) för att kunna bredda Österskärsvägen.
- Det finns en befintlig kaj och brygga som redan idag angörs med större båtar, bland annat beställningstrafik. Tekniska förutsättningarna och vattendjupet behöver dock studeras i detta skede. Bryggan kan behöva breddas och förlängas för allmän sjötrafik.
- Det finns ytor för parkering både nära kajen och lite längre bort vid badet, dock är efterfrågan stor på parkering på platsen redan idag under sommaren. Tillgången behöver studeras vidare och hur parkeringar hanteras på ett ändamålsenligt sätt för hela platsen inklusive badet och restaurangen.

- Det finns en vändyta för fordon och mindre bussfordon skulle kunna vända.
- Det finns viss service i form av en restaurang och ett bad i anslutning.
- Det finns förslag att från och med december 2025 (T26) trafikera servicelinjen med dynamisk trafik (anropsstyrd som beställs senast en timme innan. Trafikeras måndag-fredag klockan 8–17.), då möjlighet till på- och avstigning vid Österskärs havsbad.
- Österskärs villaägarförening har i samband med det tematiska tillägget till översiktsplanen 2021-04-16 yttrat sig positiva till Österskärs havsbad som lokalisering av brygga för allmän sjötrafik. Det tematiska tillägget antogs 2022-06-20 av kommunfullmäktige.
- Kommunen äger en del av parkeringen i området och fastigheten där Solbrännan ligger. Fastigheterna Tuna 10:12 och Tuna 10:13.

Kommunen äger fastigheterna Tuna 10:12 och Tuna 10:13, gulmarkerade på kartan.

Nackdelar med Österskärs havsbad:

- Svårt att trafikera med busstrafik på grund av vägstandarden, kräver mindre fordon (som servicelinjens).
- Saknas idag andra former av mobilitetslösningar, som skulle behöva utredas och eventuell utvecklas
- Relativt långt gångavstånd till Roslagsbanan cirka 800 meter.

- Kommunen är inte väghållare, vägarna är smala och kuperade.
- Kommunen är inte markägare och har därmed inte ensam rådighet över frågan.

Lindholmsviken

Läget vid Lindholmsviken har cirka 350 meter (5 minuters gångavstånd) från Roslagsbanans slutstation Österskär. Kommunen är inte väghållare för vägarna i området och äger inte bryggorna eller vattenområdet. Enligt tidigare enklare mätning år 2021 av vattendjupet vid denna aktuella brygga så var det 2,0–2,6 meter. I området går det inga busslinjer förutom nattbuss och ersättningstrafik till Roslagsbanan. Gående och cykling sker i blandtrafik med motorfordon och vägarna har smalstandard att det på många håll är svårt att mötas två fordon i bredd och är inte dimensionerade efter busstrafik. Längs dessa vägar är det villatomter dikt an vägen vilket gör det svårt att kunna bredda vägarna. Kommunen har ingen parkering i området. Villaföreningen har parkering som är kopplat till båtföreningen, denna är enbart för medlemmar.

Bild vid Lindholmsviken. Källa: Google Maps.

Fördelar med Lindholmsviken:

- Närheten till Roslagsbanans slutstation Österskär, cirka 350 meter.
- Behövs antagligen ingen busstrafik på grund av närheten till Roslagsbanan.
- Mindre kuperat jämfört med Österskärs havsbad.

Nackdelar med Lindholmsviken:

- Detaljplanlagt som småbåtshamn och byggrätterna för bryggor är fullt utnyttjande. För att möjliggöra en brygga för allmän sjötrafik så behöver nya bryggor prövas i ny eller ändrad detaljplan.
- Vattendjupet är enligt tidigare enklare mätning bara mellan 2,0 - 2,6 meter beroende på placering. Trafikförvaltningens krav är 4,5 meters vattendjup. För att nå kravet krävs muddring det kostar mycket och är miljömässigt negativt i och med påverkan på växt- och djurlivet i viken. Det finns risk att det finns föroreningar på botten, då kan hanteringen av muddermassorna bli kostsam. Tillståndsprocess som tar tid att genomföra.
- Kommunen är inte väghållare. Svårt att mötas på vägarna då de är väldigt smala. Risk problem med trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter.
- Österskärs villaägarförening har yttrat sig negativa till lokalisering av brygga för allmän sjötrafik i Lindholmsviken i samband med Tematiskt tillägg för översiktsplanen för kust och skärgård 2021-04-16. Det tematiska tillägget antogs 2022-06-20 av kommunfullmäktige.
- Det finns inga allmänna parkeringsplatser för vare sig bil eller cykel i närheten av föreslaget bryggläge. Kommunens närmsta parkering är infartsparkering vid Österskärs station. Kommunen äger två fastigheter inne i viken se karta nedan, de är dock detaljplanerade som parkmark. Befintlig bebyggelse ligger nära brygglägena. Finns ingen befintlig kaj. Befintliga bryggor är smala och främst anpassade för mindre båtar och inte för allmän sjötrafik.

Den lila ringen är ungefärligt område att utreda för en eventuell lokalisering av brygga i Lindholmsviken. Rödmarkerade fastigheter äger kommunen. De inne i viken är detaljplanerade som park.

Sammanfattning förslag till fortsatt arbete

Fortsatt utredning

Detta PM hanterar enbart frågeställningen om brygga i Österskär på en övergripande nivå och syftar till att föreslå ett vidare arbete, samt vara underlag för uppstart av dialoger. Slutsatsen efter beskrivningen ovan är att gå vidare med läget vid Österskärs havsbad då bedömningen är att detta läge är mest genomförbart. Sammanfattat grund av att platsen är detaljplanerad som hamn, att Servicelinjen kommer trafikera platsen och att Österskärs villaägarförening som också är markägare, i samband med Tematiskt tillägg till Översiktsplanen gällande kust och skärgård yttrat sig positiva till den lokaliseringen. I övrigt så är det mer en etablerad plats idag och det bedöms som lättare att göra åtgärder för att nå vattendjupet som krävs.

Bland annat behövs vidare dialog med

- Förtroendevalda för att få den aktuella politiska inriktningen för det fortsatta arbetet med frågan.
- Tjänstemän för att säkerställa att samtliga relevanta aspekter har kommit fram i utredningen.
- Trafikförvaltningen och grannkommuner fortsatt dialog gällande förutsättningar för trafikering.
- Berörda fastighetsägare, vägföreningar och samfällighetsföreningar. Rådighetsfrågorna är av stor betydelse och att tidig dialog förs med berörda parter i syfte att tillsammans komma vidare i val av läge för vidare utredning.

Exempel på förutsättningar att utreda vidare:

- **Trafikering:** Behöver utredas vidare innan investering genomförs. Bland annat behövs en vidare dialog med Trafikförvaltningen och grannkommuner. Vilken potential det finns för trafikeringen, om det ska vara hel- eller delårs trafikering. Vid behov utredas om det kan ske en trafikering på marknadsmässiga grunder eller en kommunalt medfinansierad trafikering. Lösningar på kortare och längre sikt kan även behövas utredas.
- **Rådighetsfrågan:** Kommunen behöver utreda tillgången till marken. Det är Österskärs villaägarförening som äger marken.

- **Investering i kaj och brygga:** Ska kommunen investera i kaj och eller brygga, oavsett läge, så är det bra om kommunen äger marken eller att avtal om rådighet träffas på annat sätt.
- **Fördjupad analys av syfte och mål:** målgruppernas behov och därmed syfte med trafikeringen till Österskär (hur kopplar bryggan mot andra brygglägen, vilka kommer att åka och med vilket syfte, vilka mål har kommunen och trafikförvaltningen med bryggläget i Österskär). Bland annat behöver ett mellankommunalt perspektiv tas och frågorna sättas i ett större sammanhang, inte minst arbetet inom Stockholm Nordost (STONO) med sjötrafik, regionens arbete med sjötrafik samt kommunens arbete med en mobilitetsplan och ny översiktsplan.
- **Österskär:** Kajen och bryggans skick vid Österskärs havsbad samt vattendjup behöver utredas mer samt vad som behöver göras för att uppnå tillgänglighetskraven för bryggor. Även tillgång till parkeringsplatser (för bil och cykel), andra tillgänglighetsfrågor och hur eventuell mikromobilitet kan se ut för sträckan om 800 meter till Roslagsbanan föreslås utredas.